

**KRYMINALISTYCZNE BADANIE SPOSOBÓW
PRZYWŁASZCZENIA, DEFRAUDACJI LUB PRZEJĘCIA MIENIA
W DRODZE NADUŻYCIA WŁADZY NA UKRAINIE**

Adnotacja. W artykule naukowym autor analizuje sposoby przywłaszczenia, defraudacji lub przejęcia mienia w drodze nadużycia władzy osobami na Ukrainie przez pryzmat własnych definicji takich pojęć jak przywłaszczenie, defraudacja, przejęcie, nadużycie. Przeprowadza dokładną analizę sposobów popełnienia przestępstw w takich obszarach aktywności gospodarczej jak: budżetowy, handlowy, budowlany, leśniczy, bankowy. Podsumowując, autor zwraca uwagę na potrzebę zbadania sposobów ukrywaniu celem przyszłego zwalczania przestępstw związanych z przywłaszczeniem, defraudacją lub przejęciem mienia w drodze nadużywania władzy.

Słowa kluczowe: przestępstwo, sposób, przywłaszczenie, defraudacja, mienie, przejęcie, nadużycie, zajmowane stanowisko.

**CRIMINALISTIC RESEARCH WAYS ASSIGNMENT,
WASTE OF PROPERTY OR A TAKING TO THEM BY ABUSE OF
OFFICIAL POSITION OF OFFICIALS IN UKRAINE**

Abstract: In the scientific article the author explores the ways assignment, waste of property or a taking to them by abuse of official position of officials in Ukraine through the prism of their own definitions of concepts such as misappropriation, embezzlement, misappropriation, abuse. Conducts a thorough study of methods for the provision of crime in such areas of economic activity such as: budget, trade, construction, forestry, banking. In conclusion, the author notes the need to explore ways of hiding to overcome negative in the future criminal misconduct, misappropriation, embezzlement of property or a taking to them by abuse of official position.

Keywords: criminal offenses, method, misappropriation, embezzlement of property, misappropriation, abuse of official position.

**КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СПОСОБІВ ПРИВЛАСНЕННЯ, РОЗТРАТИ
МАЙНА АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМ ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ
СТАНОВИЩЕМ ОСОБАМИ В УКРАЇНІ**

Анотація: У науковій статті автор досліджує способи привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем особами в Україні через призму власних визначень таких понять як привласнення, розтрата, заволодіння, зловживання. Проводить ретельне дослідження способів чинення злочинів у таких сферах господарської діяльності як: бюджетна, торгівельна, будівельна, лісового господарства, банківська сфера. У висновках, автор зазначає необхідність вивчення способів приховування для подолання у майбутньому негативних кримінальних проступків привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

O. Batiuk
*docent katedry prawa i
postępowania karnego
Wschodnioeuropejskiego
Narodowego
Uniwersytetu
im. Lesi Ukrainki
doktor nauk prawnych,
docent
(m. Łuck, Ukraina)*

Ключові слова: кримінальний проступок, спосіб, привласнення, розтрата, майно, заволодіння, зловживання, службове становище.

Актуальність дослідження способів розкрадання зростає й у зв'язку з тим, що знання чинників, які обумовлюють вибір й застосування розкрадачами способів підготовки до злочинів, їх вчинення і приховування дозволяє висувати версії про механізм злочину, їх зв'язки з іншими злочинами тощо¹ [1, с. 67]. Значення встановлення способу розкрадання визначається також важливістю завдань з їх розкриття, належної кваліфікації, з'ясування обтяжливих обставин, передусім у випадку, коли застосування способу пов'язане з участю в розкраданні організованої групи. Варто зауважити, що саме спосіб вчинення злочину враховується судом для індивідуалізації покарання винного, оскільки він характеризує не лише саму злочинну дію, а й суб'єкта злочину. На наш погляд саме це зумовлює необхідність зазначення способу злочину в описовій частині обвинувального акту й у мотиваційній частині вироку.

У криміналістиці рекомендації з розслідування привласнення, розтрата або зловживання службовим становищем стосовно окремих категорій приватного майна досліджували В.З. Багинський, В.С. Давиденко, С.І. Ніколаюк, С.С. Кулик, В.М. Сущенко та ін..

Метою наукової статті є криміналістичне дослідження способів привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем посадовими особами в Україні.

У криміналістиці спосіб вчинення злочинів розглядається як система дій щодо підготовки, вчинення й приховування злочину, детермінованих умовами зовнішнього середовища й психофізіологічними властивостями особи, які можуть бути пов'язані з вибіркоким використанням відповідних знарядь або засобів, умов місця й часу²[2, с. 10].

Варто зауважити, що на наш погляд, спосіб вчинення злочину це система об'єднаних єдиним задумом дій злочинця (і пов'язаних з ним осіб) по підготовці, вчиненню і приховуванню злочину, детермінованих об'єктивними і суб'єктивними чинниками і пов'язаних з використанням відповідних знарядь і засобів.

Проводячи криміналістичне дослідження способів привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, на наш погляд варто подати чітке розуміння понять, привласнення, розтрата, заволодіння, зловживання службовим становищем.

На наш погляд, під привласненням варто розуміти - протиправне і безоплатне вилучення (утримання, неповернення) особою чужого майна, яке знаходилось у його правомірному чи неправомірному володінні, з наміром в подальшому обернути його на свою користь чи користь третіх осіб. В результаті привласнення чужого майна особа починає незаконно володіти і користуватися вилученим майном, поліпшуючи безпосередньо за рахунок викраденого своє матеріальне становище чи матеріальне становище третіх осіб.

Під розтратою ми розуміємо - незаконне і безоплатне витрачення (споживання, продаж, безоплатна передача, обмін, передача в рахунок погашення боргу тощо) особою чужого майна, яке їй ввірене чи перебувало в її віданні. В результаті розтрата особа поліпшує майнове становище інших осіб шляхом безпосереднього споживання ними незаконно вилученого майна, позбавлення їх за рахунок такого майна певних матеріальних витрат, збільшення доходів інших осіб.

¹ Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ / Матусовский Г. А. – Х. : Консум, 1999. – 480 с.

² Зуйков Г. Г. Криминалистическое учение о способе совершения преступления : автореф. дис. на соискание учен. степени доктора юрид. наук : спец. 12.00.09 «Уголовный процесс ; криминалистика ; судебная экспертиза» / Г. Г. Зуйков. – М., 1970. – 31 с.

Ми вважаємо, що заволодіння – це, законне чи незаконне обернення чужого майна на свою користь чи користь третіх осіб.

На наш погляд, зловживання службовим становищем — це умисне, з корисливих мотивів або іншої особистої зацікавленості, використання особою свого службового становища всупереч інтересам служби, якщо воно завдало істотної шкоди державним чи громадським інтересам або захищеним законом правам та інтересам окремих громадян.

Проаналізувавши поняття, варто дослідити самі способи привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Як вірно зазначає С. С. Кулик, слід зазначити, що способи вчинення розкрадань суттєво відрізняються залежно від того, в якій сфері вони вчиняються¹ [3].

Так, результати вивчення матеріалів кримінальних проваджень, уможливили стверджувати, що в бюджетній сфері в Україні (44% проваджень) розкрадання вчиняються за допомогою технологій, яким притаманні такі способи вчинення злочинів, зокрема:

1) технологія нарахування та виплати/привласнення винагороди собі або іншим членам виборчої комісії (14% проваджень) реалізується такими способами:

а – нарахування та виплата одноразової грошової винагороди собі та іншим членам виборчого комісії/незаконне преміювання себе та інших членів виборчої комісії (10% проваджень);

б – привласнення винагороди інших членів виборчої комісії (3% проваджень);

2) підробка табелів робочого часу, відомостей про відрядження, що є підставою для нарахування коштів у вигляді заробітної плати, їх наступного привласнення (10% проваджень) вчиняється у такі способи:

а – внесення до табеля обліку використаного робочого часу завідомо неправдивих відомостей щодо використаного іншими працівниками робочого часу (4% проваджень);

б – внесення особою до табеля обліку використаного робочого часу завідомо неправдивих відомостей щодо використаного нею або особою, з якою вона перебуває в шлюбі, робочого часу (2% проваджень);

в – фіктивне працевлаштування з наступним привласненням заробітних плат (2% проваджень);

г – внесення особою недостовірних відомостей про здійснення нею тренерсько-викладацької діяльності (1 провадження);

д – внесення в маршрутний лист недостовірних даних виїзду провідника пасажирських вагонів (1 провадження);

е – виготовлення піддроблених документів, що підтверджують проживання в готелях, отримання відшкодування з бюджетних коштів (1 провадження);

ж – видача фіктивних наказів про відрядження, кошти за якими привласнювалися (1 провадження);

з – виплата найманим працівникам зарплати, меншої за мінімальну, завищення розміру заробітної плати у документах, які подаються в центр зайнятості для отримання дотацій (1 провадження);

3) незаконне преміювання, нарахування надбавок (7% проваджень) проявляється у таких способах:

а – видання керівником та підписання наказів про преміювання та виплату надбавки до заробітної плати собі/співробітникам без узгодження з вищим органом, у компетенції якого знаходиться це питання (6% проваджень);

б – нарахування та виплата заробітної плати «за старшинство», протиправне нарахування єдиного соціального внеску (1% проваджень);

¹ Кулик С. С. Спосіб привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем як елемент криміналістичної характеристики / С. С. Кулик // Проблемні аспекти експертної практики : матеріали круглого столу (м. Київ, 4 грудня 2014 року). – К: ННПФЕКП НАВС, 2014 – С. 151–153.

в – нарахування бухгалтером надбавки кочегарам за шкідливі умови праці на власний розсуд, тоді як такі умови праці визначаються лише за результатами атестації робочих місць (1% проваджень);

4) привласнення грошових коштів, виданих для виплати субсидій, пенсій, соціальних виплат (3% проваджень) реалізуються у спосіб привласнення грошових коштів, виданих для виплати соціальних житлових субсидій, пенсій, соціальних виплат, компенсацій на тверде паливо, коштів, виділених для проведення санітарно-епідеміологічного нагляду та дезінфекційних заходів;

5) оформлення пенсії без дотримання необхідних умов (3% проваджень) вчиняються способом підробки документів, на підставі яких призначається пенсія на пільгових умовах;

6) підробка актів виконаних робіт, відомостей про отримання винагороди за договором, інших документів, які є підставою для отримання коштів (3% проваджень) реалізується у такі способи:

а – підробка підпису залученої особи у відомості про отримання винагороди за договором (1% проваджень);

б – підробка актів виконаних робіт, розрахунку витрат на відшкодування заподіяної шкоди (1 провадження);

в – видання головою профспілки завідомо неправдивого протоколу профспілкових зборів, надання його до райкому профспілки працівників державних установ, отримання на його підставі коштів (1 провадження);

г – оплата бюджетними коштами за фактично не здійснену поставку (1 провадження);

д – оплата бюджетними коштами за фактично не виконані роботи (1 провадження);

7) інші технології (3% проваджень), яким притаманні, наприклад, такі способи, як подання в банківські установи відомостей про зарахування заробітної плати та платіжних доручень, в які внесено недостовірні дані про нараховану заробітну плату в більшому розмірі, ніж фактично нарахована; поставка завідомо неналежної продукції, яка оплачується з бюджетних коштів; привласнення бухгалтером дитсадка коштів сільради, які сплачувалися батьками за харчування їх дітей тощо¹ [4].

Також досить вірно зазначили науковці, що розкрадання неоприбуткованого майна здійснюється шляхом:

1) повного або часткового викрадення товарно-матеріальних цінностей, що надходять, для чого робиться: а – заниження в приходних документах кількісних і якісних показників; б – складання підроблених комерційних актів про недостачу або зіпсованість вантажу, що надходить; в – знищення або невідача документів, що підтверджують надходження товарно-матеріальних цінностей;

2) викрадення попередньо створених надлишків, які утворилися в результаті: а – недостачі майна отримувача; б – списання майна на зіпсованість або понаднормативні витрати; в – списання майна у відходи² [5, с. 35, 36].

У торговельній сфері в Україні розкрадання вчиняються із застосуванням двох основних технологій, кожній з яких притаманні такі способи вчинення:

1) технологія привласнення, розтрата грошових коштів або товарно-матеріальних цінностей без вуалювання недостачі (33% проваджень) реалізується у такі способи:

а – винос товару з території підприємства / взяття з каси грошей (10% проваджень);

¹ Кулик С. С. Загальна характеристика способів привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем / С. С. Кулик // Митна справа : наук.-аналіт. журн. з питань митної справи та зовнішньоекономічної діяльності. – Львів, 2012. – № 3 (81), ч. 2, кн. 1. – С. 88–93.

² Джига М. В. Розслідування посадових злочинів і вимагательства / Джига М. В., Подшибякін О. С., Ухаль А. М. – Ужгород : Поличка карпатського краю, 1998. – 156 с.

б – привласнення отриманих від контрагента грошей за товар, ввірений суб'єкту розкрадання, не оприбутковування їх в касі / невнесення даних про продаж до електронної системи ведення бухгалтерського обліку (10% проваджень);

в – привласнення грошей, отриманих від споживачів за проданий їм товар, ввірений суб'єкту розкрадання (6% проваджень);

г – привласнення отриманого від роботодавця для заправки службового автомобіля дизельного палива (3% проваджень);

д – привласнення коштів роботодавця – плати за господарськими договорами (2% проваджень);

е – здача на металобрухт ввіреного майна без згоди власника, привласнення коштів отриманих від здачі на металобрухт (1% проваджень) тощо;

2) технологія привласнення, розтрата грошових коштів або товарно-матеріальних цінностей з вуалюванням недостачі (5% проваджень) реалізується в такі способи:

а – списання товарів, коштів, в т.ч. на послуги (2% проваджень);

б – інші способи, серед яких: підписання накладних на отримання товарно-матеріальних цінностей в більшій кількості та асортименті ніж отримано в дійсності; внесення до офіційних документів неправдивих відомостей про залишок металобрухту з наступним безоплатним переданням металобрухту третім особам; укладення договорів яких не виконували з іншими підприємствами; підробка договорів купівлі-продажу; укладення фіктивних договорів застави; анулювання касиром здійснених покупок і привласнення грошей за них тощо¹ [6].

Також варто зауважити, що способи злочинів у сфері торговельної діяльності в Україні різноманітні й можуть застосовуватися як однією службовою або матеріально-відповідальною особою, так і організованими злочинними групами що діють на території України. Найпоширенішими способами злочинів на підприємствах торгівлі є: привласнення, розтрата грошових коштів або товарно-матеріальних цінностей без вуалювання недостачі; привласнення, розтрата коштів або товарно-матеріальних цінностей із подальшим приховуванням недостачі в разі інвентаризації шляхом:

1) внесення грошей до каси на період інвентаризації;

2) оформлення безтоварних накладних для списання товарів, витрати на повернення товару постачальникові, відвантаження товарів в інші торговельні точки;

3) пред'явлення членам інвентаризаційної комісії фальсифікованих товарів або їх упаковок;

4) використання порушень, що допускаються в проведенні інвентаризації;

5) пред'явлення фальшивих документів (договорів, розписок) про здачу товару на тимчасове зберігання будь-якій юридичній особі;

6) пред'явлення двічі одного й того самого товару;

7) пред'явлення товарів, запозичених в інших суб'єктів торгівлі;

8) пред'явлення низькосортного товару під виглядом високосортного, замість якого він враховується;

9) збільшення в інвентаризаційних відомостях цін на конкретні види товарів;

10) змови з членами інвентаризаційної комісії;

11) вчинення фальшивих записів у інвентаризаційній відомості тощо [9, с. 273].

У сфері господарювання в Україні досить поширеним способом розкрадання є його вчинення підприємцями шляхом укладення фіктивної угоди на умовах попередньої оплати з наступним заволодінням грошовими коштами партнера. В основу цього способу покладено обман з боку несумлінного підприємця (шахрая) відносно наявності в нього

¹ Кулик С. С. Ревізія як спосіб виявлення привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем / С. С. Кулик // Підприємництво, господарство і право : наук.-практ. господ.-правовий журнал. – Київ, 2012. – № 9. – С. 134–137.

певного товару й наміру його продажу. При цьому підприємець-шахрай може використовувати підроблені документи для переконання свого партнера по угоді в забезпеченості виконання договору.

В галузі будівництва в Україні (10% проваджень) розкрадання вчиняються із застосуванням таких технологій:

1) завищення вартості ремонтних робіт, що оплачуються з коштів місцевого або державного бюджету в актах виконаних робіт (9% проваджень), що реалізується у такі способи:

а – привласнення коштів у розмірі завищення вартості робіт, що фінансувалися з місцевого бюджету згідно з договором (5% проваджень);

б – привласнення коштів у розмірі завищення вартості робіт, що фінансувалися з державного бюджету згідно з договором підряду (3% проваджень);

в – завищення обсягів виконаних робіт, сум виплаченої заробітної плати за виконані роботи та застосування знижувальних коефіцієнтів (1% проваджень);

2) привласнення керівником грошей за проведення ремонтно-будівельних робіт (1% проваджень) вчиняється такими способами:

а – привласнення керівником житлово-комунального підприємства сільради грошей за проведення ремонтно-будівельних робіт (1 провадження);

б – підробка директором актів виконаних робіт, отримання коштів за роботи, а потім не виконання їх повністю (1 провадження);

3) інші технології (1% проваджень), які вчиняються, наприклад, способом підписання накладних на отримання товарно-матеріальних цінностей в більшій кількості та асортименті ніж отримано насправді, списання тих товарно-матеріальних цінностей, яких в дійсності не було [4].

У сфері лісового господарства в Україні (4% проваджень) розкрадання вчиняються із застосуванням таких технологій:

1) привласнення деревини чи коштів, виручених за неї, з або без попередньої незаконної рубки дерев (2% проваджень):

а – привласнення лісником лісопродукції (1% проваджень);

б – незаконне здійснення санітарної рубки (суцільної/вибіркової) з наступним привласненням деревини (1% проваджень);

в – рубка дерев майстром лісу з наступним їх продажем (1 провадження);

2) укладення фіктивних договорів на проведення робіт, кошти за які привласнюються повністю чи частково (1% проваджень), що реалізується у такі способи:

а – укладення майстром лісу фіктивного договору на проведення робіт від імені іншої особи, привласнення частини коштів, отриманих за цим договором (1 провадження);

б – подання директором лісгосподарства неправдивих документів для отримання дозволу на проведення робіт із підвищеною небезпекою, укладення ним фіктивних договорів на підтвердження виконання робіт за вже сплачені гроші, привласнення грошей (1 провадження);

3) інші технології (1% проваджень).

В банківській сфері в Україні (3% проваджень) вчиняються із застосуванням таких технологій:

1) оформлення кредитів на інших осіб (1% проваджень);

2) привласнення коштів працівниками банку у зв'язку з фактичним доступом до них (1% проваджень);

а – привласнення інкасатором грошей, які перебували в його віданні (1 провадження);

б – привласнення грошей з каси касиром банку без наступного приховання цього факту (1 провадження);

в – заволодіння грошовими коштами шляхом привласнення їх з каси кредитної спілки, які були внесені як депозитні вклади, з наступним службовим підробленням, щоб приховати цей факт (1 провадження);

3) інші технології, які вчиняються, у такі способи: видача в касу банківської установи завідомо неправдивого розпорядження бухгалтерії про видачу грошових коштів, підроблення підпису особи в заяві на видачу готівки і отримання коштів; вхід до інформаційної системи банку, внесення несанкціонованих змін в комп'ютерну інформацію, яка в ній оброблювалася [6].

На наш погляд, особливо важливу роль відіграє наявність злочинних зв'язків в Україні, склад співучасників, а також їх професійна підготовка. Як правило, чим різноманітніший склад злочинної групи (у тому числі за своїм службовим становищем), тим більш складні способи злочинів застосовуються. Наявність співучасників є суттєвим фактором, що обумовлює спосіб злочину у сфері економічної діяльності. Наприклад, при вчиненні розтрата, привласнення майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, можливість застосування того чи іншого способу залежить від того, чи входять до складу злочинної групи один з керівників підприємства, співробітник бухгалтерії, майстер або інші особи. Формування злочинної групи об'єктивно обумовлює вибір достатньо складних та кваліфікованих способів злочинів із розподілом функцій між співучасниками, удосконаленням злочинних дій. Порівняно зі злочинами, що вчиняються одноосібно, це підвищує інтенсивність та ефективність способів злочинів у сфері економічної діяльності, вони більш небезпечні для суспільства і мають більш тяжкі наслідки.

Для прикладу, ОСОБА_3, діючи з єдиним злочинним умислом, спрямованим на отримання незаконного прибутку, вступив у попередню змову з директором Приватного підприємства «Трансагро-збут», ОСОБА_4, та з директором Приватного підприємства «Регіон-А» ОСОБА_5 щодо організації постачання до бюджетних установ міста Кривого Рогу та Криворізького району Дніпропетровської області через керовані ОСОБА_4 та ОСОБА_5 суб'єкти господарювання, м'ясної продукції свійської птиці, яка не відповідає вимогам ДСТУ, ін'єктована вологоутримуючим та гелеутворюючим розчином, що штучно збільшує вагу продукції та змінює якісний склад м'яса птиці, та дозволяє отримати значний незаконний прибуток за рахунок перерахованих від бюджетних установ грошових коштів. З цією метою ОСОБА_3 домовився із ОСОБОЮ_5, про постачання до ПП «Регіон-А» сумнівної продукції за ціною, нижчою за загально ринкову, а ОСОБА_5 здійснювала подальшу реалізацію цієї продукції до бюджетних установ на підставі чинних у ПП «Регіон-А» договорів про постачання продуктів харчування¹ [7].

Підводячи висновки з даної проблеми варто зазначити: по-перше, знання типових способів привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем особами в Україні, дає можливість працівникам правоохоронних органів країн ЄС та інших міжнародних правоохоронних інститутів своєчасно виявляти такі злочини за кордоном, приймати правильні рішення в стадії відкриття кримінального провадження, якісно планувати й проводити розслідування. Значення встановлення способу підготовки, приховування та вчинення розкрадань у кожному кримінальному провадженні підкреслюються їх належністю до предмета доказування. По-друге, способи привласнення, розтрата або заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем особами в Україні містять низку типових схем підготовки, вчинення та приховування злочинної діяльності й різняться за формами та технологіями вчинення які нерідко переймаються із міжнародного злочинного досвіду. По-третє, особливу небезпеку становлять розкрадання, вчинені стосовно бюджетних коштів, а також з використанням електронних розрахунків або інших засобів доступу до систем банківських переказів. Підготовка до вчинення злочину може включати використання суб'єктів господарської

¹ Єдиний державний реєстр судових рішень України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до системи : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/39667278>

діяльності з ознаками фіктивності, укладання фіктивних угод, відкриття рахунків у банках, підроблення документів. По-четверте, до способів приховування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем особами в Україні належать: фіктивне банкрутство, знищення предметів і документів, ліквідація суб'єктів господарювання, протидія проведенню перевірок, ревізій тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ / Матусовский Г. А. – Х. : Консум, 1999. – 480 с.
2. Зуйков Г. Г. Криминалистическое учение о способе совершения преступления : автореф. дис. на соискание учен. степени доктора юрид. наук : спец. 12.00.09 «Уголовный процесс ; криминалистика ; судебная экспертиза» / Г. Г. Зуйков. – М., 1970. – 31 с.
3. Кулик С. С. Спосіб привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем як елемент криміналістичної характеристики / С. С. Кулик // Проблемні аспекти експертної практики : матеріали круглого столу (м. Київ, 4 грудня 2014 року). – К: ННІПФЕКП НАВС, 2014 – С. 151–153.
4. Кулик С. С. Загальна характеристика способів привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем / С. С. Кулик // Митна справа : наук.-аналіт. журн. з питань митної справи та зовнішньоекономічної діяльності. – Львів, 2012. – № 3 (81), ч. 2, кн. 1. – С. 88–93.
5. Джига М. В. Розслідування посадових злочинів і вимагательства / Джига М. В., Подшибякін О. С., Ухаль А. М. – Ужгород : Полічка карпатського краю, 1998. – 156 с.
6. Кулик С. С. Ревізія як спосіб виявлення привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем / С. С. Кулик // Підприємництво, господарство і право : наук.-практ. господ.-правовий журнал. – Київ, 2012. – № 9. – С. 134–137.
7. Єдиний державний реєстр судових рішень України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до системи : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/39667278>

CRIMINALISTIC RESEARCH WAYS ASSIGNMENT, WASTE OF PROPERTY OR A TAKING TO THEM BY ABUSE OF OFFICIAL POSITION OF OFFICIALS IN UKRAINE

O. BATIUK

The relevance of the research methods of theft is growing and due to the fact that knowledge of the factors responsible for the choice and application of plunderers of preparation methods for the crimes they commit and conceal allows proposing a theory about the mechanism of a crime, other crimes, etc [1, p. 67]. The importance of setting method of theft is also determined by the importance of the tasks according to their disclosure, qualifications, determination of aggravating circumstances, especially in the case when the application of the method involved in the theft of an organized group. It is worth noting that it is the method of committing the crime is taken into account by the court for sentencing of the perpetrator, because it characterizes not only the criminal act, but also of the perpetrator. In our opinion this implies a need to specify how the crime in the narrative of the indictment and in the motivational part of the sentence.

In criminology recommendations on the investigation of the misappropriation, embezzlement or abuse of position in respect of certain categories of private property was investigated by V. S. Baginsky, W. S. Davydenko, S. I. Nikolaus, C. C. Kulik, V. M. Sushchenko, and others.

The purpose of a scientific article is a forensic study of methods of assignment, waste of property or a taking to them by abuse of official position of officials in Ukraine.

In forensic science the way crime is considered as a system of action for preparing, committing and concealing crimes, deterministic environment and psycho-physiological personality traits that may be associated with selective use of appropriate instruments or funds, conditions of place and time [2, p. 10].

It is worth noting that in our opinion, the method of committing the crime is a system United by a single concept of the actions of the criminal (and related persons) on the preparation, execution and concealment of the crime, determined by objective and subjective factors associated with the use of appropriate tools and means.

Conducting a forensic investigation methods (assignment, waste of property or a taking to them by abuse of official position, in our view it should send a clear understanding of the concepts, misappropriation, embezzlement, misappropriation, abuse of official position.

In our opinion, under the assignment, you should understand wrongful and uncompensated seizures (hold, not to return) the face of another's property, which was in its lawful or unlawful possession with the intent to further turn it in their favor or in favor of third parties. as a result of embezzlement, the person begins illegal to own and use the seized property, improving as a direct result of the kidnapped their financial situation or the financial situation of third parties.

Under the waste we understand is illegal and gratuitous using (consumption, sale, donation, exchange, transfer to repayment of debt and the like) the face of another's property entrusted to or held in trust by it. As a result of embezzlement, the person improves the financial situation of others through direct consumption of illegally seized property, the loss due to such property of certain material costs, increasing income of others.

We believe that mastering is, legal or illegal conversion of another's property in their favor or in favor of third parties.

In our opinion, the abuse is intentional, for mercenary motives or other personal interest, the use of a person of his official position contrary to interests of service, if it caused substantial harm to state or public interests or the protected law to the rights and interests of individual citizens.

After analyzing concepts, to explore the ways assignment, waste of property or a taking to them by abuse of official position.

As rightly pointed out by S. S. Kulik, it should be noted that the methods of committing theft differ significantly depending on the area in which they occur [3].

Thus, the results of studying of materials of criminal proceedings, allowed to say that in the public sector in Ukraine (44% of production) theft committed using technology, which is inherent in such methods of committing crimes, in particular:

1) the technology of calculation and payment/assignment of remuneration to themselves or other members of the election Commission (14% of production) is implemented in the following ways:

a – calculation and payment of lump-sum monetary compensation to myself and other members of the election Commission/illegal awarding himself and other members of the election Commission (10% of production);

b – assignment of remuneration of other members of the electoral Commission (3% of production);

2) falsification of time sheets, statements about a business trip that is the basis for the accrual of funds in the form of wages, their subsequent assignment (10% of production) is done in the following ways:

and is entered on the time sheet used working time of false information regarding used by other workers working time (4% of production);

b – depositing face of the timesheet used working time of knowingly false information about used it or the person with whom she is married, working time (2% of production);
 in – fictitious employment with the subsequent assignment of wages (2% of production);
 g – depositing face of inaccurate information about the Commission of coaching and teaching activity (1 production);
 d – amendments to the itinerary false data out conductor passenger cars (1 production);
 e – the creation of false documents confirming accommodation in hotels, receiving compensation from the budget (1 production);
 – issuance of fictitious orders on a business trip, the funds which were appropriated (1 production);
 of payment to employees salaries, lesser minimum, inflated wages in the documents submitted to the employment center to receive grants (1 production);
 3) illegal bonuses, accruals allowances (7% of production) is manifested in these ways:
 and edition Manager and the signing of orders for payment of bonus and payment of salary increments yourself/employees without the consent of the highest authority, in whose jurisdiction is the question (6% of production);
 b – calculation and payment of wages "seniority", the wrongful calculation of unified social contribution (1% of production);
 in – accrual accountant pay stokers for harmful working conditions at its own discretion, whereas such conditions are determined only by results of certification jobs (1% of production);
 4) misappropriation of funds issued for the payment of subsidies, pensions, social payments (3% of production) are implemented in the method of appropriation of funds issued for the payment of social housing subsidies, pensions, social benefits, compensations for solid fuel, of funds allocated for realization of sanitary-epidemiological surveillance and disinfection measures;
 5) the design of pension without complying with the necessary conditions (3% of production) are committed by way of forgery of documents on which basis shall be granted pensions on preferential terms;
 6) forgery of certificates of completion, information about the remuneration under the contract, other documents that are the basis for obtaining funds (3% of production) is implemented in the following ways:
 the forgery of the signature of persons involved in the statement on the remuneration under the contract (1% of production);
 b – fake certificates of completed works, costing damages (1 production);
 in a publication by a Union REP false Protocol trade Union meetings, the regional Committee of trade Union of workers of state institutions, receiving on its base money (1 production);
 Mr. payment of budgetary funds for not actually implemented supply (1 output);
 e – payment of budgetary funds for the work actually performed (1 production);
 7) other technologies (3% of production), which is inherent in, for example, methods such as performance in the banking institution enrollments wages and payment orders that you have made inaccurate information about accrued wages in a larger size than is actually deposited; supply a deliberately improper product, which is paid from the budget; the assignment of an accountant of the kindergarten funds of the village Council, paid by the parents for feeding their children [4].

Also quite rightly pointed out by scientists that theft of neoprihodovanii property is carried out by:

1) full or partial the kidnapping of inventory coming in for what is: a – an understatement in stock-in documents quantitative and qualitative indicators; b – the making of false commercial acts of shortage or damage of cargo; – destruction or non-issuance of documents confirming the receipt of inventory;

2) kidnapping pre-generated surplus, which resulted from: a – shortage of the property of the recipient. (b) Disposals on depravity or excessive costs; – the write-off of property waste in [5, p. 35, 36].

In the trading sphere in Ukraine theft committed with the use of two key technologies, each of which are inherent in such methods of Commission:

1) technology assignment, waste of money or inventory without veiling shortage (33% of production) is implemented in the following ways:

and the removal of the goods from the territory of the enterprise / take from the cash money (10% of production);

b – appropriation received from the contractor of money for the goods entrusted to the subject of theft, not posting them in the checkout / failure to pay the sales data to the electronic system of accounting (10% productions);

in – the appropriation of money received from customers for sale of goods entrusted to the subject of theft (6% of production);

g – appropriation received from the employer for refueling service vehicle diesel fuel (3% of production);

d – appropriation of funds of the employer – payment for commercial contracts (2% of production);

e – scrap entrusted property without the owner's consent, the assignment of funds received from the Deposit of scrap metal (1% of production) and the like;

2) technology appropriation, embezzlement of funds or inventory with volovany shortage (5% of production) is implemented in the following ways:

a – debt products, cash funds, including for services (2% of production);

b – other ways, including: the signing of invoices for the receipt of inventory items in a larger quantity and assortment than in reality obtained; the entry in the official documents of false information about the rest of the scrap metal with subsequent gratuitous transfer of scrap to third parties; conclusion of contracts which did not comply with other enterprises; fake contracts of sale; conclusion of fictitious contracts of pledge; the cancellation of a cashier's purchases and appropriation of money for them, etc [6].

It is also worth noting that the ways of crimes in the sphere of commercial activity in Ukraine is diverse and can be used as a job or a financially responsible person, and organized criminal groups operating on the territory of Ukraine. The most common crimes in the trade are: assignment, waste of money or inventory without veiling of shortage; misappropriation, embezzlement of funds or inventory followed concealed short inventory by:

1) making money in cash for the period inventory;

2) making fraud invoices for the write-off of goods, the cost of returning the goods to the supplier, the shipment of goods to other outlets;

3) the presentation of the members of the inventory Commission of counterfeit goods or their packaging;

4) the use of violations in the inventory;

5) the presentation of false documents (contracts, receipts) on delivery of the goods on temporary storage of any legal entity;

6) the presentation twice on the same goods;

7) the presentation of goods borrowed from other entities trade;

8) the presentation of low-grade merchandise under the guise of high-grade, instead of which it is considered;

9) an increase in inventories in the prices of specific types of goods;

10) collusion with members of the inventory Commission;

11) making false entries in the inventories and the like [9, p. 273].

In the field of management in Ukraine is quite a common method of theft is committed by entrepreneurs through the conclusion of fictitious transactions on the terms of advance payment,

followed by taking money of the partner. The basis of this method is supposed cheating by unscrupulous entrepreneur (cheater) regarding the availability of certain goods and the intentions of selling it. The entrepreneur-the scammer can use fake documents to convince his partner to the transaction of provision of execution of the contract.

In the construction industry in Ukraine (10% of production) theft committed with the use of such technologies:

1) the overstatement of the cost of repairs paid from local funds or state budget in acts of the performed works (9% of production) that is implemented in the following ways:

a – appropriation of funds in the amount of overestimate of cost of works financed from the local budget in accordance with the contract (5% of production);

b – appropriation of funds in the amount of overestimate of cost of works funded from the state budget in accordance with the contract (3% of production);

in – the overestimation of the volume of work performed, amounts paid wages for work performed, and the application of reduction factors (1% of production);

2) the assignment of the head of the money for the construction of works (1% of production) is made in such ways:

a – assign by head of housing and utilities of the village Council money for the construction of works (1 production);

b – fake Director of acts of the executed works, receiving money for work and then not doing them completely (1 production);

3) other technologies (1% of production), which are, for example, by way of signing invoices for the receipt of inventory items in a larger quantity and assortment, in fact, writing off those product-material values, which in fact was not [4].

In the field of forestry in Ukraine (4% of production) theft committed with the use of such technologies:

1) attribution of wood or of the proceeds for her, with or without prior illegal felling of trees (2% of production):

a – assign a Forester forest products (1% of production);

b – illegal implementation of sanitary cutting (full/selective) with the subsequent assignment of wood (1% of production);

in – felling of forest trees and their subsequent sale (1 production);

2) the conclusion of fictitious contracts for works, funds for which are allocated, in whole or in part (1% of production), is implemented in such ways:

a – the conclusion of the master of the forest fictitious contract for works on behalf of another person, the appropriation of the funds received under the contract (1 production);

b – presentation by the Director of forestry false documents to obtain permission to carry out works of high danger, the conclusion of fictitious contracts to the confirmation of the execution of works for the money already paid, appropriation of money (1 production);

3) other technologies (1% of production).

In the banking sector in Ukraine (3% of production) committed with the use of such technologies:

1) making loans to other persons (1% of production);

2) the appropriation of funds by Bank employees in connection with the actual access to them (1% of production);

a – assignment by the collector of money who were in his charge (1 production);

b – appropriation of money from the cash register the cashier of the Bank without the subsequent concealment of that fact (1 production);

in – taking cash by assigning them from the register of the credit Union that had been made as deposits, with subsequent service fake to hide this fact (1 production);

3) other technologies that are made in such ways: issuing the cashier of a banking institution false orders to the accounting Department on the issuance of funds, forgery of

signature on the application for the grant of cash and receipt of funds; the information system of the Bank, unauthorized changes to the computer information that it obnovlyalsya [6].

In our view, a particularly important role is played by the criminal connections in Ukraine, the composition of partners and their professional preparation. As a rule, the more diverse the composition of criminal groups (including his official position), the more complex ways of crimes are used. The presence of partners is an important factor in the way the crime in the sphere of economic activity. For example, in the Commission of embezzlement, misappropriation of property or a taking to them by abuse of official position, the application of a particular method depends on whether the structure of the criminal group one of the leaders of the enterprise accounting officer, the master or other persons. The formation of a criminal group objectively makes the choice rather difficult and skilled methods of crimes with the distribution of tasks between partners, improving criminal acts. Compared to the crimes committed alone, this increases the intensity and effectiveness of methods of crimes in the sphere of economic activity, they are more dangerous to society and have more severe consequences.

For example, OSOBA_3, single acting with criminal intent, aimed at obtaining illegal income, entered into a preliminary agreement with the Director of Private enterprise "Transgre-sales", OSOBA_4, and with the Director of Private enterprise "Region-A" OSOBA_5 by procurement budget institutions in the city of Krivoy Rog and Rog of Dnipropetrovsk region through managed OSOBA_4 and OSOBA_5 entities, meat products of poultry which do not meet the requirements of GOST, n chavana Vologodskaya and genealogycom solution that artificially increases the weight of products and changes the qualitative composition of poultry meat, and provides a significant illegal income through listed from budgetary institutions funds. To this end OSOBA_3 agreed with OSOBOU_5, about deliveries to PE "Region-A" dubious products at a price below the General market, and OSOBA_5 continued implementation of these products to public entities on the basis of the operating state of emergency "Region-A" of contracts to supply food products [7].

Summarizing the findings from this problem should be noted: first, knowledge of the typical ways (assignment, waste of property or a taking to them by abuse of official position of officials in Ukraine, allows the law enforcement authorities in the EU and other international law enforcement institutions to promptly identify such crimes abroad, to make the right decisions in the discovery phase of a criminal proceeding, to efficiently plan and conduct an investigation. The importance of setting method of preparation, concealment and committing theft in all criminal proceedings, emphasizing their affiliation to the subject of proof. Secondly, the methods of appropriation, embezzlement or misappropriation of property by abuse of official position of officials in Ukraine contain a number of standard schemes of training, the Commission and concealment of criminal activities and different forms and techniques of committing often survived from the international criminal experience. Thirdly, are particularly vulnerable to theft committed in respect of budgetary funds, as well as the use of electronic payments or other means of access to the systems of Bank transfers. Preparation to commit an offence may involve the use of economic entities with signs of fictitiousness, sham transactions, opening Bank accounts, forgery. Fourthly, to methods of concealment (assignment, waste of property or a taking to them by abuse of official position of officials in Ukraine are: fictitious bankruptcy, destruction of objects and documents, liquidation of economic entities, the counter-inspections, audits and the like.

REFERENCES:

1. Matusovsky G. A. Economic crime: forensic analysis / Matusovsky G. A. – H. : Konsum, 1999. – 480 C.
2. Plovers G. Forensic doctrine of method of the crime : author. dis. on the competition of graduate. doctorate in law. nauk : spets. 12.00.09 "criminal procedure ; criminalistics ; forensic examination" / G. G. Plovers. – M., 1970. – 31 S.

3. Kulik S. S. Method (assignment, waste of property or a taking to them by abuse of official position as an element of criminalistic characteristics / Sec. S. Kulik // Problematic aspects of expert practice : materials of the round table (Kyiv, December 4, 2014). – To: NPTCP of NAWD, 2014 – P. 151-153.

4. Kulik S. S. General description of methods (assignment, waste of property or a taking to them by abuse of official position / S. S. Kulik // Customs : science.-Analyt. Phys. regarding customs and foreign economic activity. – Lviv, 2012. – № 3 (81), part 2, proc. 1. – Pp. 88-93.

5. Jig N. V. Investigation of malfeasance and vymogatelstva / Jig N. V., Podshibjakin A. S., A. Whal M. – Uzhgorod : Shelf Carpathian region, 1998. – 156 p.

6. Kulik S. C. Audit as a way of identifying the assignment, waste of property or a taking to them by abuse of official position / S. S. Kulik / Business, economy and law : nauch.-practical. master.-legal journal. – Kyiv, 2012. – No. 9. – Pp. 134-137.

7. Unified state registry of court decisions of Ukraine [Electronic resource]. – Mode of access to the system : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/39667278>